

Remissvar: Hälso- och sjukvårdens beredskap – struktur för ökad förmåga SOU 2022:06

Sammanfattning

Sveriges Yngre Läkares Förening (SYLF) tackar för att vi fått möjlighet att svara på denna remiss och är positiva till en utveckling där vi gemensamt tar ett större ansvar vid krig och kris. Detta gäller både i planeringsstadiet, i gränsöverskridande regionalt samarbete, såväl som i hur vi utbildar framtidens läkare som kan få ansvar för människor som drabbas av katastrofer både här hemma och i vårt närområde. Även med regionernas och kommunernas självbestämmande måste vi trots det garantera ett grundläggande stöd till varandra när kriget eller krisen kommer, under ledning och samordning av staten för en enhetlig reaktion mot det som hotar vår tillvaro.

5.1.2 Skyldighet att följa planeringsanvisningar, vidta åtgärder och lämna uppgifter avseende totalförsvaret

SYLF är av åsikten att vården måste fungera under mer enhetliga och förberedda former vid händelsen av krig eller kris, vi instämmer därför med författarna om att det bör vara en skyldighet för kommuner och regioner att lämna uppgifter som behövs för planeringen av totalförsvarets hälso- och sjukvård.

5.3 Skyldighet för kommuner och regioner att hjälpa varandra vid katastrofer i vården

Drabbas kommuner eller regioner av kris eller krig är vikten av stöd och hjälp viktigt för att hantera de rådande utmaningarna. Men ett solidariskt ansvarstagande när saker väl händer kan aldrig vara förutsatt, inte minst i skuggan av tidigare samhällsutmaningar där frivillighetsprinciper styrde ansvarstagandet. Det får aldrig uppstå tillfällen där vi aktivt nekar patienter vård, vars liv vi kan rädda, till följd av resursbrist när resurser samtidigt återfinns i våra grannregioner. Därför delar vi även här författarnas mening att kommuner och regioner ska ställas inför en lagstadgad skyldighet att hjälpa varandra vid katastrofer i vården.

Precis som författarna lyfter menar vi att frivillig basis bör vara den första rådande ordningen vid händelse av kris eller krig, men att staten kan beordra ett större ansvarstagande. Däremot finns det en vidare diskussion att ha kring vilka tillfällen en sådan lag vore applicerbart. Det vore rimligt att staten har möjlighet att beordra stöd även vid humanitära kriser eller miljökatastrofer, som riskerar att drabba enskilda kommuner eller regioner. Särskilt vid händelse av katastrof längs gränsen mot våra grannländer. Det är också otydligt om privata aktörer kan tvingas att hjälpa till eller om de kan gå till domstol. Därtill uppkommer frågan om hur vi säkerställer att regionerna inte undanhåller information i sin rapportering för att kunna slippa undvara resurser.

9.3 Katastrofmedicin ska ingå i hälso- och sjukvårdspersonalens grundutbildning

Punkten om att införa katastrofmedicin som del i grundutbildningen ser vi som positiv, men saknar ett uttryckt mål kring vidareutbildning under karriären. Det finns ett särskilt intresse

kring detta med tanke på de "kärnkraftslänen" (som det uttrycks i sektion 6.5.3) där en beredskap för CBRN-incidenter behöver föreligga. Vi noterar att det i sektion 9.2 uttrycks att Socialstyrelsen får ansvar för att konkretisera utbildnings- och övningsplaner samt att bibehålla dessa inom prioriterade områden vilket verkar mycket bra, då vi får anta att bl.a. CBRN är ett sådant område.

Att lärosätena på frivillig basis tar fram kunskapsmål för sådan utbildning i katastrofmedicin och ser till att det införs i grundutbildningarna för läkare och sjuksköterskor tycker SYLF är bra. Vi ser dock risker med att det står "frivillig basis". Det är sällan man får till en förändring på samtliga lärosäten genom att låta saker ske frivilligt. Det här ämnet är av stor vikt, och det vore därför bra om det skulle bli obligatoriskt och lagstadgat istället. Utöver det behöver ett slutdatum för implementeringen finnas och kanske behöver även omfattningen av utbildningen vara lagstadgad alternativt ha en miniminivå.

Avseende de planerade förändringar i grundutbildningen anser vi att nationell samordning är av stor vikt och behöver understrykas. Regelbunden utvärdering av katastrofutbildningen är också viktig och behöver definieras.